

BRANDAFARIN JOURNAL OF MANAGEMENT

Volume No.: 3, Issue No.: 42, Sep 2023

P-ISSN: 2717-0683 , E-ISSN: 2783-3801

Contemporary leadership and evolution of relevant theories and analysis of new research trends

Moslem Foroutan

MBA graduate of Tarjoman Oloom Higher Education Institute

Abstract

This study examines the state of research related to contemporary leadership in the last decade. Using SSCI citation data from an authoritative leadership journal (Leader Quarterly), which includes 696 articles and 63,407 cited references, we conducted a correlation analysis to examine the intellectual structure of leadership studies. The results show that contemporary leadership studies focus on transformational leadership, LMX theory, implicit leadership theories, authentic leadership, charismatic leadership, ethical leadership, and leadership emotions. Therefore, this study identifies the scientific foundations of leadership research and introduces the most influential journals, publications and researchers and the relationships between them in this field. The results of this study also provide a useful tool for researchers to access the leadership research literature.

Keywords: Leadership theory, intellectual structure, knowledge network, co-citation analysis

رهبری معاصر و سیر تحول نظریه های مربوطه و آنالیز روندهای جدید پژوهشی

مسلم فروتن

دانش آموخته MBA موسسه آموزش عالی ترجمان علوم

چکیده

این مطالعه به بررسی وضعیت تحقیقات مرتبط با رهبری معاصر در دهه گذشته می پردازد. با استفاده از داده های استنادی SSCI از یک مجله معتبر رهبری (فصلنامه رهبری) که شامل 696 مقاله و 63407 مرجع استناد شده می باشد، یک تحلیل همبستگی برای بررسی ساختار فکری مطالعات رهبری انجام دادیم. نتایج نشان می دهد که مطالعات رهبری معاصر بر رهبری تحول آفرین، نظریه LMX، نظریه های رهبری ضمنی، رهبری اصیل، رهبری کارزماتیک (پر جذبه)، رهبری اخلاقی، و عواطف و احساسات رهبری تمرکز دارند. بنابراین، این مطالعه، مبانی علمی تحقیقات رهبری را شناسایی کرده و تأثیرگذارترین مجلات، نشریات و محققان و روابط بین آنها را در این زمینه معرفی می کند. نتایج این مطالعه همچنین ابزار مفیدی برای دستیابی محققین به ادبیات تحقیقات رهبری ارائه می کند.

واژگان کلیدی: نظریه رهبری، ساختار فکری، شبکه دانش، تحلیل هم استنادی

مقدمه

از آنجاییکه حوزه های مرتبط با رهبری، بسیار گسترده و چند پاره هستند، تحقیقات رهبری، غالباً متمرکز بر فرایندهای تأثیر بین رهبر و کارمندان باقی می ماند (باس، 1990؛ راست، 1991؛ یال، 2006). دهه اخیر، رشد گسترده در حیطه تحقیقات در زمینه رهبری را به خود دیده است و به این ترتیب، یک مجموعه جذاب و هیجان انگیز از مطالعات مربوط به رهبری را ایجاد نموده است. لذا، هدف این مطالعه ارائه همراه با یک مرور کلی از مطالعات مرتبط با رهبری معاصر در دهه گذشته و ترسیم ساختار فکری موضوعات تحقیقاتی و روابط مختلف در توسعه این رشته به محققان رهبری است. این مطالعه هم چنین، می کوشد به شناسایی ارتباطات بین مطالعات مختلف کمک نموده و وضعیت و جایگاه هایشان را با توجه به همبستگی هایی که در توسعه رهبری داشته اند تصدیق نماید. روش های اصلی بکار رفته، تجزیه و تحلیل نقل قول¹ و هم استنادی، تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی علاوه بر یک تجزیه و تحلیل آماری هستند که برای شناسایی شبکه های نامرئی تولید دانش متضمن مقالات رهبری انجام می گیرد.

شاخص نقل قول علوم اجتماعی (SSCI²) برای تحلیل بکار می رود. این شاخص، یک پایگاه اطلاعاتی است که به طور گسترده ای مورد استفاده قرار می گیرد و شامل نقل قول های منتشر شده در بین 3000 مجله علوم اجتماعی پژوهشی پیشین است. دنیا قرار دارد که بیش از 55 گرایش را در بر می گیرد. SSCI، جامع ترین و پذیرفته شده ترین نشرهای رهبری را ارائه می نماید. در بین مجلات مشمول در SSCI، فصلنامه رهبری، تقریباً مقالات مربوط به رهبری را منتشر می نماید و به این ترتیب به عنوان منبع اصلی برای تجزیه و تحلیل بکار می رود. مزیت استفاده از مجلات به جای کلمات کلیدی برای تولید داده های نقل قول مورد نیاز، "کیفیت تضمین شده" مقالات انتشار یافته و مرزهای آشکارشان با توجه به روشها و موضوعات مورد قبول به صورت تعریف شده توسط خط مشی های ویرایشی ویژه شان است. بنابراین این مطالعه، شامل مقالات انتشار یافته در زمینه رهبری از سال 2008 تا 2017 می شود. نتایج کلاً شامل 696 مقاله مجله ای می شود که به علاوه، 63.407 نشر دیگر را به عنوان مرجع ذکر نموده اند. نشرهای ذکر شده در این مقالات شامل هم کتب و هم مقالات مجله ای انتشار یافته هستند.

روش تجزیه و تحلیل هم استنادی مولف (ACA)، معمولاً برای مولفین گروهی مقالات مرجع بکار می رود. از آنجاییکه روش ACA سنتی، فقط مولفین اول مقالات مرجع را مورد تحلیل قرار می دهد، هم بخشی های شرکاء تالیف را نادیده می گیرد و فقط می تواند هر مولف اول را در یک دسته گروه بندی نماید. در مقابل، این مطالعه از یک روش تجزیه و تحلیل هم استنادی مقاله استفاده می نماید که مجموعه های مولف کامل مقالات مرجع را به صورت دسته ای گروه بندی می نماید و از اینرو،

¹ CITATION: استناد

² The Social Sciences Citation Index

مولفینی را پیدا می کند که ممکن است در بیش از یک حوزه تخصص داشته باشند. بر مبنای تحلیل هم استنادی مقالات این داده ها در زمینه رهبری، این مطالعه اولاً اهمیت آکادمیک نسبی مجلات و مقالات (برحسب تعداد نقل قول ها) را در مقالات رهبری گزارش می دهد و به این ترتیب مراحل تاریخی در گسترش این رشته را خاطر نشان می کند. افزون بر آن، این مطالعه، شبکه های هم استنادی را ترسیم نموده و 50 مقاله ارشد در طی ده سال گذشته را آشکار می نماید و رهنمودهای آتی این رشته را پیش بینی می نماید.

نقد و بررسی مقالات آکادمیک در زمینه تحقیقات کتاب سنجی

در مطالعات کتاب سنجی، تکنیک های ریاضیاتی و آماری برای تحلیل حجم های کلان مستندات بکار می روند (دیودیتو، 1994). این مطالعات معمولاً برای بازسازی تاریخچه علوم گوناگون صورت می گیرند و اصول عقاید سنتی را زیر سوال می برند و نتایج شان به محققان گرایش مرکزی اجازه می دهد، هر گونه خطای ادراکی که ممکن است پدید آمده باشد را اصلاح نمایند (ماریلوز و آنتونیو، 2009). در حیطه جامع شناسی علم، مطالعات کتاب سنجی، داده های ارزشمندی را در زمینه ارتباطات علمی ارائه می نمایند. مطالعه مراجع ممکن است مشخص کند آیا یک گرایش، دارای یک رویکرد دیدگاه درونی یا بیرونی (از هم چشم اندازهای موضوعی و هم جغرافیایی)؛ انتشار ایده های جدید؛ و وجود موانع بین علوم کاربردی و پایه و بین متخصصان و جوامع علمی که به آنها تعلق دارند (فریرو، 1993؛ ماریلوز و آنتونیو، 2009) هست یا خیر.

تحلیل کمی مقالات، علم کتاب سنجی نامیده می شود که می تواند دیدگاه های عینی تری را با بررسی نقل قول ها، هم استنادی ها یا ترکیبی از این دو، ارائه نماید. در بین روش های گوناگون توسعه یافته در سه دهه گذشته، تحلیل نقل قول، قدیمی ترین و گسترده ترین رویکرد مورد استفاده محسوب می گردد که می تواند برای تعیین کمیت این فرایند بکار رود. مرتون (1979) ادعا کرد: "شاخص گذاری نقل قول، یک استاندارد کتاب شناسی علمی برای بیش از یک دهه محسوب می شود اما پتانسیل های تحقیقاتی جامع شناسی و تاریخی هنوز به طور کامل تحقق نیافته اند. در حیطه کل گرایشات آکادمیک، محققان به طور بارز، به شبکه های غیر رسمی دسته بندی می شوند که بر سوالات رایج به شیوه های رایج متمرکز هستند (پرایس، 1963) و در این شبکه ها، مفاهیم و نتایج یک پژوهشگر ممکن است توسط پژوهشگر دیگری انتخاب شود تا گسترش یافته، مورد امتحان قرار گیرد و اصلاح شود.

لذا، تاریخچه تبادلات بین اعضاء این شبکه ها، همانطور که در الگوهای نقل قول آشکار شده است، ساختار فکری یک رشته را توصیف می نماید. زمانیکه یک پژوهشگر، اثر قبلی پژوهشگر دیگری را نقل می کند، تحلیل نقل قول، یک وسیله اثبات سند این فرایند را ارائه می نماید. تحلیل نقل قول، مبتنی بر فرض مقدمی است که مولفین مقالاتی را نقل می کنند که برای توسعه تحقیقاتشان، مهم تلقی می کنند. در نتیجه، مقالاتی که زیاد مورد استناد قرار گرفته اند، احتمالاً تأثیر بیشتری را بر این موضوع نسبت به موضوعات کمتر نقل قول شده اعمال نموده اند (گلانان، 1986، 1987؛ شارپلین و مابری، 1985؛ تاهای و مییر، 1999). به طور مشابه، تحلیل هم استنادی اسناد، تعداد مقالاتی را ثبت می کند که هر جفت سند خاصی را نقل کرده اند و به صورت یک سنجش شباهت محتوای دو سند، تفسیر می شود (راموس - رادریگوئز و روئیز - ناوارو، 2004). به این ترتیب، می توان گفت کتاب سنجی "دیدگاه این رشته را نسبت به خودش" ارائه می نماید (وایت و گریفیث، 1981).

پژوهشگران زیادی شروع به استفاده از تحلیل استناد و هم استنادی نموده اند تا شبکه های دانش مقالات گوناگون مدیریت را ارزیابی نمایند. مثلاً، پانزی (2002)، ساختار فکری و وسعت نظر میان رشته ای مدیریت دانش را در مرحله اولیه توسعه خود ترسیم نموده است، این کار با استفاده از تحلیل مولفه اصلی بر روی یک ماتریس هم استنادی صورت گرفته است. راموس - رودریگوئز و روئیز - ناوارو (2004)، ساختار فکری تحقیقات مدیریت راهبردی را با تحلیل های مشابه در زمینه مقالات انتشار یافته در مجله مدیریت راهبردی ارزیابی نمودند. آسدو و کسلیاس (2005)، الگوهای پژوهشی تحقیقات مدیریت بین المللی یک هم استنادی مولف را بررسی نمودند. اخیراً، نورر، رشید و ناتاراژان (2008)، ساختار فکری رشته مدیریت راهبردی را با بکار گیری تجزیه و تحلیل عاملی، مقیاس بندی چند بعدی و تجزیه و تحلیل هم استنادی ارزیابی نمودند، ما، وانگ و لی (2002)، تغییر پویا در الگوهای تحقیقاتی مطالعات کارآفرینی قومی را ارزیابی نمودند و وانگ، لی و لی (2013)، ساختار فکری رشته تبعید را با بکارگیری تحلیل شبکه های اجتماعی، تجزیه و تحلیل عاملی و تجزیه و تحلیل هم استنادی ارزیابی نمودند. مطالعه اخیر، این سیر تحقیقاتی برای ارزیابی ساختار فکری تحقیقات رهبری معاصر و ترسیم شبکه های دانش نامرئی آن و دسته های اصلی تحقیقاتی در ده سال گذشته را دنبال می کند تا تصویر گسترده تری از مطالعات رهبری معاصر را ارائه نماید.

روش شناسی تحقیق

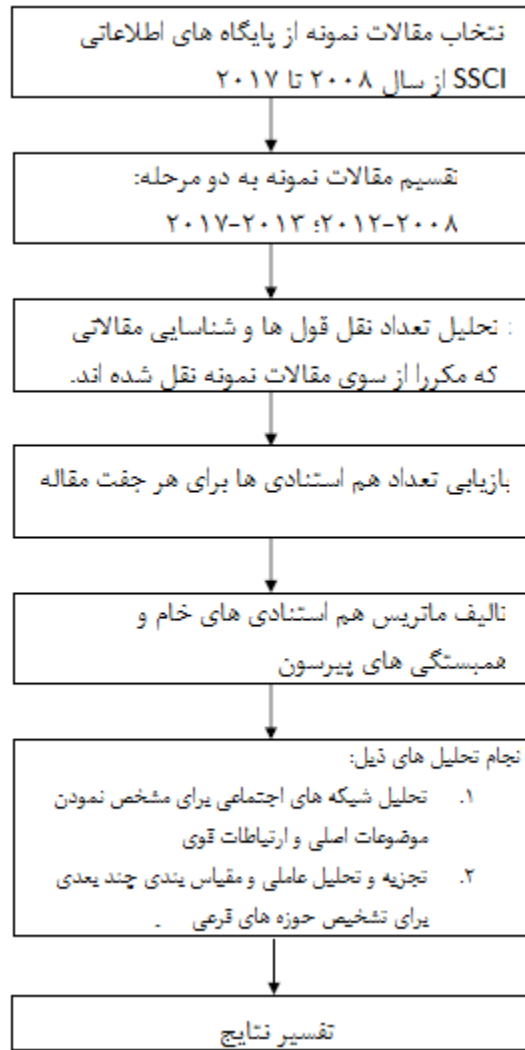
به منظور ارائه یک مرور کلی از تحقیقات رهبری معاصر، این مطالعه، ساختار فکری رهبری را بین سال های 2008 تا 2017 بررسی نمود. تجزیه و تحلیل نقل قول و هم استنادی، روش های اصلی بکار رفته برای این کار بود. با تجزیه و تحلیل استناد و هم استنادی، این تحقیق در چهار مرحله پیش رفت، هر یک از این مراحل مستلزم رویکردهای متفاوتی برای ارزیابی تکامل مطالعات رهبری بود (شکل 1 را ملاحظه نمایید).

در مرحله نخست، پایگاه های اطلاعاتی به عنوان منابع انتشارهای رهبری شناسایی شدند. آنگاه مجموعه داده ها و تکنیک های تجزیه و تحلیل برای جمع آوری اطلاعات مطلوب در زمینه موضوعات، مولفین و مجلات پیرامون تحقیقات رهبری طراحی شدند. در مرحله دوم، تجزیه و تحلیل نقل قول برای هر یک از 63.407 سند منبع با استفاده از نرم افزار اکسل ام اس (MS Excel) جدول بندی شد. پس از یک سری عملیات، گره های کلیدی در شبکه دانش در مطالعات رهبری شناسایی شده و ساختارها توسعه یافتند.

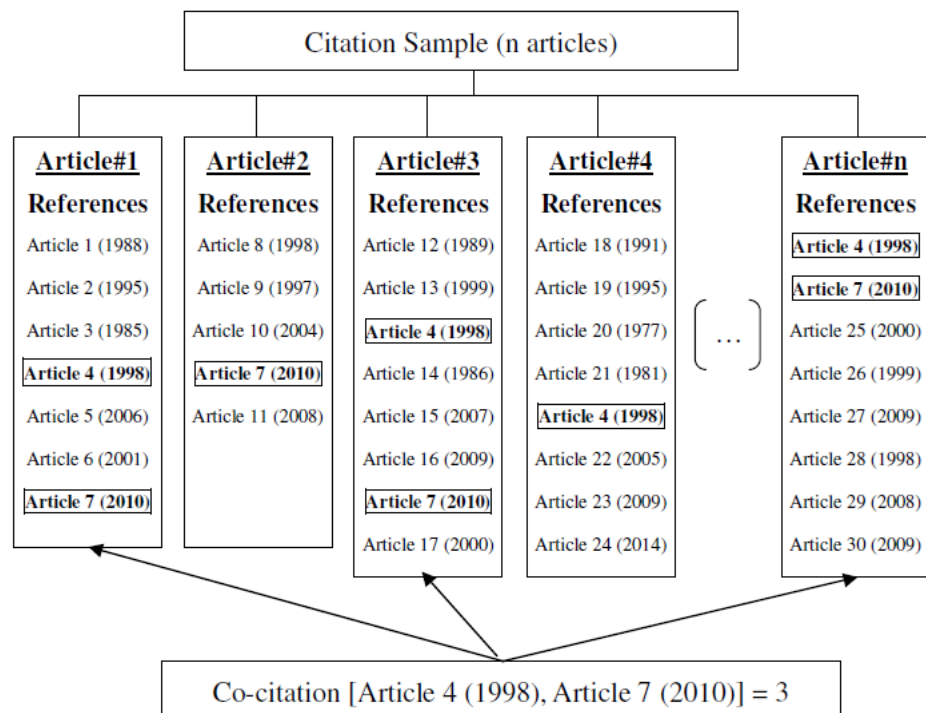
مرحله سوم، انجام یک تجزیه و تحلیل هم استنادی مبتنی بر مورد استنادترین مقاله هر زیر دوره برای دنبال نمودن ارتباطات بین آنها و شناسایی مکاتب فکری و موضوعات تحقیقاتی کلیدی بود. نتایج تجزیه و تحلیل هم استنادی مقالات، هم چنین برای هر یک از اسناد منبع با استفاده از اکسل جدول بندی شد. تجزیه و تحلیل هم استنادی مقاله مبتنی بر فراوانی های توزیع بدست آمده از تعداد استنادهاست و با ارزیابی کل جفت های ممکن از 50 مقاله ای که بیشتر از همه نقل شده اند و فرض تمام مقالاتی که هر دوی آنها را نقل کرده اند، بدست می آید (شکل 2 را ملاحظه نمایید). مقالات ارشد بر مبنای تعداد کل استنادها در مقالات برگزیده شناسایی شدند و آنگاه یک ماتریس هم استنادی قبل از اینکه یک نگاهت تصویری برای توصیف همبستگی های بین مقالات مختلف رسم شود، ایجاد شد (جدول 1 را ملاحظه نمایید). در مرحله آخر، تجزیه و تحلیل هم استنادی مقاله، برای انجام تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی و تجزیه و تحلیل عاملی برای ترسیم ساختار فکری مطالعات رهبری و برای بررسی گره های دانش³ نامرئی اجرا شد که در اکثر مطالعات این چنینی و الگوهای تکمیلی احتمالی شان، همبخشی داشته اند.

نتایج و بحث ها

تجزیه و تحلیل نقل قول اجرا شد و یک ساختار فکری تحقیقات رهبری با استفاده از تجزیه و تحلیل هم استنادی آشکار شد. برای شناسایی انتشارها و پژوهشگران اصلی که اساس تحقیقات رهبری را گسترانده اند، داده های استناد برای هر یک از 63.407 سند منبع با استفاده از اکسل جدول بندی شد. تجزیه و تحلیل استنادها، برخی آمارهای پیش زمینه جالب را تولید نمود همانطور که در جداول ذیل ذکر شده است. جدول 2، مورد استناد ترین مجلات در مطالعات رهبری را در دهه گذشته فهرست می کند، در بین آنها، فصلنامه رهبری، مجله روانشناسی کاربردی، مجله آکادمی مدیریت، مجله روانشناسی شخصیت و روانشناسی اجتماعی و مرور آکادمی مدیریت، پنج مورد عالی هستند که مجله مدیریت، مجله رفتار سازمانی و فصلنامه علوم اجرایی پس از آنها قرار می گیرند.

شکل ۱. طراحی مطالعه

شکل 2: تعداد هم استنادی به مقاله
جدول 1: ماتریس هم استنادی مقاله (اقتباس)

	Article 1	Article 2	Article 3	Article 4	Article 5	Article 6	Article 7	Article 8	Article 9
Article 1		18	20	9	28	28	16	12	10
Article 2	18		15	17	11	14	15	9	17
Article 3	20	15		11	10	8	8	8	9
Article 4	9	17	11		4	8	3	6	14
Article 5	28	11	10	4		10	8	6	7
Article 6	28	14	8	8	10		9	7	6
Article 7	16	15	8	3	8	9		7	5
Article 8	12	9	8	6	6	7	7		3
Article 9	10	17	9	14	7	6	5	3	

آنگاه مورد استنادترین پژوهشگران و متنفذترین انتشارها، از طریق تعداد کل استنادهایشان در چارچوبهای زمانی مرتبط شناسایی شدند. این پژوهشگران، در رشته تحقیقات رهبری، ابر ستاره محسوب می شدند، دارای بیشترین تاثیر بر توسعه تحقیقات رهبری بودند و تاحد خاصی، به طور جمعی، این رشته را تعریف نمودند. 50 مقاله ای که بیشتر از همه به کرات در دو دوره متفاوت نقل قول شده بودند یعنی دوره های سال های 2008-2012 و 2013-2017، انتخاب شدند، همانطور که در جداول 3 و 4 به ترتیب نشان داده شده است. آنگاه مولفین این مقالات، به عنوان گره های کلیدی پیش از اجرای تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی و تجزیه و تحلیل عاملی پیرو راه کارهای توصیه شده توسط وایت و گریفیث (1981) بکار رفتند.

جدول 2. ده مجله برتر پر استناد در ادبیات رهبری

2008-2012		2013-2017	
Journal	Citations	Journal	Citations
The Leadership Quarterly	3686	The Leadership Quarterly	3852
Journal of Applied Psychology	2195	Journal of Applied Psychology	2522
Academy of Management Journal	1081	Academy of Management Journal	1312
Academy of Management Review	868	Journal of Personality and Social Psychology	915
Journal of Personality and Social Psychology	739	Academy of Management Review	818
Journal of Management	597	Journal of Management	794
Journal of Organizational Behavior	478	Journal of Organizational Behavior	578
Administrative Science Quarterly	453	Administrative Science Quarterly	472
Personnel Psychology	362	Organizational Behavior and Human Decision Processes	426
Psychology Bulletin	345	Psychology Bulletin	407

جدول 3: 50 نشریه برتر انتخاب شده برای تحلیل هم استنادی: 2012-2008

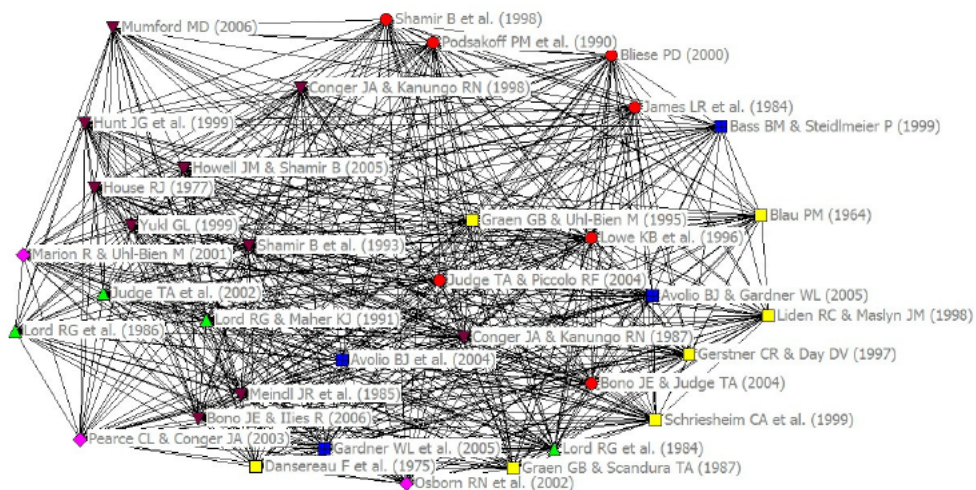
ID	Publication	Citations	ID	Publication	Citations
1	Bass BM (1985)	100	26	Lord RG & Maher KJ (1991)	32
2	Graen GB & Uhl-Bien M (1995)	81	27	Yukl GL (1999)	32
3	Podsakoff PM et al. (2003)	66	28	Osborn RN et al. (2002)	31
4	Bass BM (1990)	62	29	Meindl JR et al. (1985)	30
5	Shamir B et al. (1993)	61	30	Dansereau F et al. (1975)	29
6	Judge TA & Piccolo RF (2004)	53	31	House RJ (1977)	29
7	Burns JM (1978)	51	32	Hunt JG et al. (1999)	29
8	Lowe KB et al. (1996)	51	33	Liden RC & Maslyn JM (1998)	29
9	Conger JA & Kanungo RN (1998)	45	34	Bass BM & Steidlmeier P (1999)	28
10	Gerstner CR & Day DV (1997)	45	35	Gardner WL & Avolio BJ (1998)	28
11	Yammarino FJ et al. (2005)	44	36	Klein KJ et al. (1994)	28
12	Judge TA et al. (2002)	43	37	Blau PM (1964)	27
13	Conger JA & Kanungo RN (1987)	42	38	Gardner WL et al. (2005)	27
14	House RJ & Aditya RN (1997)	42	39	Graen GB & Scandura TA (1987)	27
15	Baron RM & Kenny DA (1986)	37	40	Mumford MD (2006)	26
16	Bliese PD (2000)	37	41	Pearce CL & Conger JA (2003)	26
17	Lord RG et al. (1984)	37	42	Avolio BJ et al. (2004)	25
18	Yukl GL (2006)	36	43	Bass BM (1998)	25
19	Aiken LS & West SG (1991)	33	44	House RJ et al. (1991)	25
20	Podsakoff PM et al. (1990)	33	45	Howell JM & Shamir B (2005)	25
21	Avolio BJ & Gardner WL (2005)	32	46	Lord RG et al. (1986)	25
22	Bono JE & Judge TA (2004)	32	47	Marion R & Uhl-Bien M (2001)	25
23	Bono JE & Ilies R (2006)	32	48	Mumford MD et al. (2002)	25
24	Dansereau F et al. (1984)	32	49	Schriesheim CA et al. (1999)	25
25	James LR et al. (1984)	32	50	Shamir B et al. (1998)	25

جدول 4. 50 نشریه برتر انتخاب شده برای تجزیه و تحلیل هم استنادی: 2017-2013

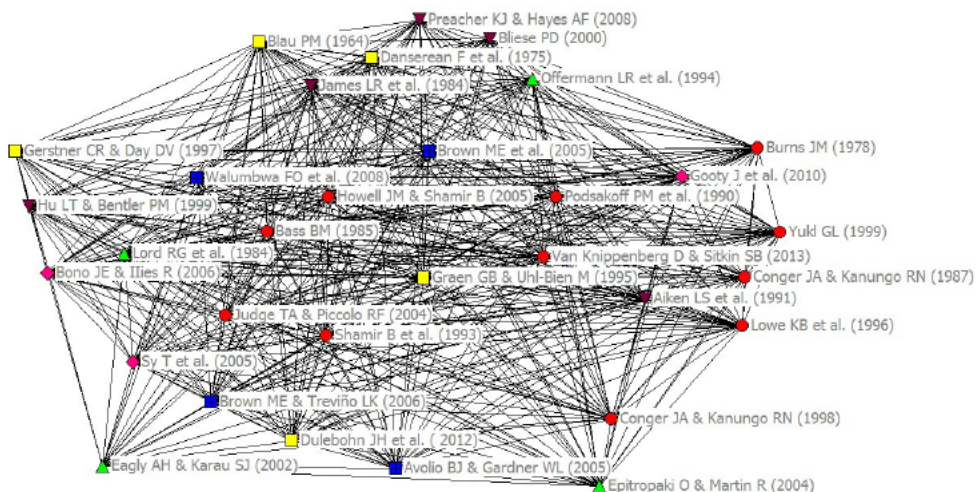
ID Publication	Citations	ID Publication	Citat
1 Bass BM (1985)	77	26 Brown ME & Treviño LK (2006)	26
2 Podsakoff PM et al. (2003)	66	27 Bono JE & Ilies R (2006)	25
3 Graen GB & Uhl-Bien M (1995)	63	28 Conger JA & Kanungo RN (1987)	25
4 Aiken LS & West SG (1991)	47	29 Dansereau F et al. (1975)	25
5 Shamir B et al. (1993)	45	30 Day DV (2000)	25
6 Judge TA & Piccolo RF (2004)	40	31 Yammarino FJ et al. (2005)	25
7 Antinakis J et al. (2010)	39	32 Conger JA & Kanungo RN (1998)	24
8 Judge TA et al. (2002)	39	33 Eagly AH & Karau SJ (2002)	24
9 Bliese PD (2000)	37	34 Gooty J et al. (2010)	24
10 Lord RG et al. (1984)	35	35 Meindl JR (1995)	24
11 Avolio BJ & Gardner WL (2005)	34	36 Walumbwa FO et al. (2008)	24
12 Brown ME et al. (2005)	34	37 Bono JE & Judge TA (2004)	23
13 Podsakoff PM et al. (1990)	33	38 Carson JB et al. (2007)	23
14 Van Knippenberg D & Sitkin SB (2013)	33	39 Howell JM & Shamir B (2005)	23
15 Burns JM (1978)	32	40 James LR et al. (1984)	23
16 Hogg MA (2001)	32	41 Sy T et al. (2005)	23
17 Hu LT & Bentler PM (1999)	32	42 Yukl GL (1999)	23
18 Lowe KB et al. (1996)	32	43 Antonakis J et al. (2012)	22
			95
			2017
19 Bass BM & Bass R (2008)	31	44 Avolio BJ et al. (2009)	22
20 Blau PM (1964)	31	45 Baron RM & Kenny DA (1986)	22
21 Dulebohn JH et al. (2012)	30	46 Bass BM (1990)	22
22 DeRue DS et al. (2011)	29	47 Kark R et al. (2003)	22
23 Gerstner CR & Day DV (1997)	29	48 Liden RC et al. (2008)	22
24 Epitropaki O & Martin R (2004)	28	49 Offermann LR et al. (1994)	22
25 Preacher KJ & Hayes AF (2008)	27	50 van Knippenberg D et al. (2004)	22

تجزیه و تحلیل هم استنادی

تجزیه و تحلیل هم استنادی، تکنیک کتاب سنجی بکار رفته توسط دانشمندان اطلاعات برای ترسیم ساختار فکری یک رشته تحقیقاتی است. شامل شمارش اسناد هم استناد شده از یک رشته خاص و تالیف تعداد هم استنادی ها به شکل ماتریس می شود، آنگاه آنها به لحاظ آماری، برای گرفتن یک تصویر آنی از این رشته در یک برهه زمانی مشخص مقیاس بندی می شوند. ماتریس همبستگی هم استنادی، در این مطالعه با استفاده از چرخش واریماکس، مورد تحلیل عاملی قرار گرفت، چرخش واریماکس یک فرایند رایج بکار رفته است که می کوشد حداکثر تعداد مقالات پیرامون حداقل تعداد عوامل را با قطرهایی تطبیق دهد که داده های مفقود را در نظر می گیرند (مکین، 1990).

شکل 3: خوشه های تحقیق در ادبیات رهبری: 2012-2008

شکل 4: خوشه های تحقیق در ادبیات رهبری: 2017-2013

نتایج تجزیه و تحلیل عاملی ماتریس هم استنادی، بینش های فراوانی را در زمینه تکامل تحقیقات رهبری بدست آورد و دسته بندی های اصلی تحقیقاتی در کنار مقالات نمایانگر شناسایی شد که نقل قول های بالایی را در طول دوره مورد ارزیابی دریافت نمودند. بحث ذیل بر این دسته بندی ها در هر یک از این دو مرحله برای توصیف الگوهای متغیر تحقیقات رهبری متمرکز است.

تجزیه و تحلیل شبکه ای مقالات

ابزارهای تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی می توانند برای ترسیم نمودار روابط در ماتریس هم استنادی و شناسایی قویترین اتصالات و حوزه های اصلی مورد توجه در رهبری بکار روند (پیل کینگتون و ترچرت، 2006). یک ماتریس هم استنادی، ذاتاً، بسیار شبیه به شبکه های اجتماعی است که یک شبکه از مقالات متصل به هم می باشد. تقسیم بندی اصلی ماتریس هم استنادی، انتشارهای مهم تحقیقات رهبری را نشان می دهد که ممکن است به طور نموداری به عنوان شبکه ای با موقعیت های مکانی نشان داده شود که با استفاده از مسافت های اقلیدسی مشخص می شوند. با استفاده از برنامه نویس رسم نمودار NETDRAW، نسخه 2.0 که با مجموعه نرم افزارهای شبکه های اجتماعی UCINET می آید (بورگاتی، اورت و فریمن، 2002)، ما 50 مقاله ای را انتخاب می کنیم که در دو دوره زمانی متفاوت بین سال های 2008-2012 و سال های 2017-2013، بیش از همه مورد استناد قرار گرفته اند. نقاط برش، به ترتیب برای مرحله 1 و 2، 25 و 22 بودند. این مقالات را به عنوان گره های کلیدی پیش از اجرای یک تجزیه و تحلیل عاملی بکار می گیریم (جداول 6 و 7 را برای این فهرست ملاحظه نمایید). به طور مشابه، هم چنین، شبکه های هم استنادی 50 مقاله ارشد در هر مرحله را ترسیم نمودیم (شکل های 3 و 4 را

ملاحظه نمایید). این نمودارها، فقط اتصالاتی را نشان می دهند که دارای حداقل دو هم استنادی و وزن عاملی حداقل 0.7 باشند تا آن نمودار را برای تفسیر نسبتاً مرتب و آسان نگه دارند.

ساختار فکری مرحله 1 (2008-2012)

جدول 5 و شکل 3، نتایج تجزیه و تحلیل عاملی انتشارهای رهبری را برای دوره سال های 2008-2012 نشان می دهد.

جدول 5. موضوعات تحقیقاتی اصلی : 2008-2012

عامل 1: رهبری تحول گرا (ویژه مقدار 19.33 % واریانس 38.2)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
0.7 4							
25	جیمز LR و همکارانش (1984)	تخمین در پایایی بین ارزیابان درون گروهی	0.86	22	بونو JE و جاج TA (2004)	شخصیت و رهبری تحول گرا و تبادل گرا	0.6 2
16	بلیز PD (2000)	توافق درون گروهی، عدم استقلال و پایایی	0.83	18	یاکی GL (2006)	رهبری در سازمان ها	0.6 1
20	پادساکوف PM و همکارانش (1990)	رفتارهای رهبری تحول گرا	0.83	1	باس BM (1985)	رهبری و عملکرد	0.5 4
6	جاج و پیکولو RF (2004)	رهبری تحول گرا و تبادل گرا	0.82	36	کلین KJ و همکارانش (1994)	مسائل سطوح	0.5 1
50	شامیر B و همکارانش (1998)	رهبری پر جذبه	0.81	7	برنز JM (1978)	رهبری	
8	لاو KB و همکارانش (1996)	رهبری تحول گرا و تبادل گرا	0.76				
عامل 2: نظریه LMX (ویژه مقدار: 9.61 % واریانس: 19)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
33	لیدن RC و ماسلین JM (1998)	تبادل عضو-رهبر	0.97	2	گرائن GB و آهل-بین M (1995)		
10	ژرستتر CR و دی DV (1997)	تبادل عضو-رهبر	0.96	3	پادساکوف PM و همکارانش (2003)	رویکرد مبتنی بر رابطه برای رهبری	0.8 8
39	گرائن GB و اسکاندورا TA (1987)	یک روانشناسی سازمان دوتایی	0.95	19	ایکن LS و همکارانش (1991)	تحقیقات رفتاری	0.6 7
49	اسکریشیم CA و همکارانش (1999)	تبادل عضو-رهبر	0.94	24	دانسریو F و همکارانش (1984)	رگرسیون چند گانه	0.6 7
30	دانسریو F و همکارانش (1975)	رهبری در سازمان های رسمی	0.91	15	بارون RM و کنی DA (1986)	رهبری در سازمان های رسمی	0.6 0

37	بلاو PM (1964)	تبادل و قدرت در زندگی اجتماعی	0.90			تحقیقات روانشناسی اجتماعی	0.59
عامل 3: نظریه رهبری ضمنی (ویژه مقدار: 4.39 / واریانس: 8.7)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
46	لرد RG و همکارانش (1986)	رابطه بین ویژگی های شخصیتی و ادراک رهبری	0.91	26	لرد RG و ماهر KJ (1991)	رهبری و پردازش اطلاعات	0.73
17	لرد RG و همکارانش (1984)	نظریه دسته بندی رهبری	0.87	0.87	باس BM (1999)	رهبری	0.56
12	جاج TA و همکارانش (2002)	شخصیت و رهبری	0.85	0.85	هاوس RJ و ادیتیا RN (1997)	مطالعه علمی اجتماعی رهبری	0.48
عامل 4: رهبری اصیل (ویژه مقدار: 3.6 / واریانس: 7.1)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
38	گاردنر WL و همکارانش (2005)	رهبری اصیل	0.93	21	آولیو BJ و گاردنر WL (2005)	توسعه رهبری اصیل	0.92
42		رهبری اصیل	0.92	34		اخلاقیات، شخصیت و رفتار رهبری تحول گرای اصیل	0.72
عامل 5: رهبری پر جذب (ویژه مقدار: 2.56 / واریانس: 5.1)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
32	هانت JG و همکارانش (1999)	رهبری پر جذب	0.88	23	بونو JE و ایلز R (2006)	رهبری پر جذب	0.76
45	هاول JM و شامیر B (2005)	رهبری پر جذب	0.85	5	شامیر B و همکارانش (1993)	رهبری پر جذب	0.76
40	مامفورد MD (2006)	مسیرهایی برای رهبری برجسته	0.83	31	هاوس RJ و همکارانش (1985)	رهبری پر جذب	0.74
9	کانگر JA و کانانگو RN (1998)	رهبری پر جذب در سازمان ها	0.79	29	میندی JR و همکارانش (1985)	افسانه رهبری	0.73
13	کانگر JA و کانانگو RN (1987)	رهبری پر جذب	0.78	44	هاوس RJ و همکارانش (1991)	رهبری پر جذب	0.65
27	یال GL (1999)	نظریات رهبری پر جذب و تحول گرا	0.77	35	گاردنر و اوولیو BJ (1998)	رابطه پر جذب	0.64
عامل 6: رهبری پیچیدگی (ویژه مقدار: 1.7 / واریانس: 3.4)							

شن اسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شن اسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
28	آسیورن RN و همکارانش (2002)	نظریه رهبری	0.79	48	مامفورد MD و همکارانش (2002)	افراد خلاق پیشتاز	0.4 7
47	ماریون R و آهل- بین M (2001)	رهبری در سازمان های پیچیده	0.77	43		رهبری تحول گرا	0.4 5
41	پییرس CL و کانگر JA (2003)	رهبری مشترک	0.76		باس BM (1998)		

شش دسته تحقیقاتی از داده ها، استخراج شد و با هم بیش از 81.4 درصد از واریانس را شرح می دادند. جدول 5 هم چنین، شش دسته مهم تر را در کنار مقالاتی فهرست می نماید که دارای وزن های عاملی 40 یا بالاتر بودند. از آنجاییکه در این نوع تجزیه و تحلیل، رایج است، مقالات دارای وزن های کمتر از 40 یا دارای وزن های متقابل از نتایج نهایی حذف شدند (وایت و گریفیث، 1981). نتایج به طور واضح نشان داد، متنقدترین مقالات در زمینه رهبری با هم دسته بندی شدند و اولین دسته تحقیقاتی مهم، "رهبری تحول گرا" بود. دومین دسته، به "نظریه LMX" مربوط بود. دسته سوم در زمینه تحقیقات رهبری بر "نظریات رهبری ضمنی" متمرکز بود. دسته چهارم، به "رهبری اصیل" مربوط بود. دسته پنجم در زمینه تحقیقات رهبری، بر "رهبری پر جذب" متمرکز بود. دسته تحقیقاتی آخر برای رهبری در دوره سال های 2008-2012، بر "رهبری پیچیدگی" متمرکز بود.

ساختار فکری مرحله 2 (سال های 2013-2017)

جدول 6 و شکل 4، نتایج برای دوره سال های 20013-2017 را ارائه می نماید و شش دسته تحقیقاتی مهم، از مقالات استخراج شد که با هم بیش از 74.1 درصد واریانس را شرح می دادند. دسته تحقیقاتی اول، هم چنین در زمینه "رهبری تحول گرا" بود. دسته تحقیقاتی مهم دوم هم در زمینه "نظریه LMX" بود. دسته تحقیقاتی سوم در زمینه تحقیقات رهبری هم بر "نظریات رهبری ضمنی" متمرکز بود. دسته چهارم به "رهبری قومی" مربوط بود. دسته پنجم در زمینه تحقیقات رهبری بر "نظریه و روش های چند سطحی در سازمان ها" متمرکز بود. دسته تحقیقاتی آخر برای رهبری در دوره زمانی سال های 2017-2013 بر "احساسات و هیجانات رهبری" و متمرکز بود.

مفاهیم و نتیجه گیری ها

دهه گذشته، تحقیقاتی گسترده ای را در زمینه رهبری به خود دیده است. این مطالعه، تحقیقات رهبری را با استفاده از داده های استناد و هم استنادی انتشار یافته توسط فصلنامه رهبری در SSCI بین سال های 2008 و 2017 بررسی می نماید. مطالعه آتی ما هم ممکن است برای همان سبک تحقیقاتی در زمینه IJOI در پایگاه اطلاعاتی EI متمرکز باشد. با کمک ابزارهای تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی و یک تجزیه و تحلیل عاملی داده های هم استنادی، این مطالعه، ساختار فکری رهبری را در طول دهه گذشته ترسیم می نماید. یک تجزیه و تحلیل عاملی از هم استنادی ها دال بر این امر است که این رشته، شش تمرکز توجه مختلف را در مرحله 1 (2008-2012) سازماندهی می نماید: رهبری تحول گرا، تئوری LMX، رهبری اصیل، رهبری پر جذب و رهبری پیچیدگی با برخی بحث ها در زمینه توسعه رهبری. به علاوه، این رشته در شش زمینه تمرکز مختلف در مرحله 2 (سال های 2013-2017) سازمان دهی می شود: رهبری تحول گرا، نظریه LMX، نظریات رهبری ضمنی، رهبری قومی، نظریه چند سطحی و روش ها در سازمان ها و احساسات و هیجانات رهبری، با برخی بحث ها در زمینه توسعه رهبری. مطالعات رهبری آتی احتمالاً برای تمرکز بر رهبری تحول گرا، نظریه LMX و نظریات رهبری ضمنی تداوم خواهد یافت. به علاوه، احساسات و هیجانات رهبری، به یک موضوع جدید مورد توجه برای رشته رهبری تبدیل شده است. به طور ویژه تر، گرچه رهبری تحول گرا باز هم در این رشته تحقیقاتی به عنوان موثرترین رشته باقی می ماند، اما انواع پیچیدگی، قومی، مشترک و جمعی رهبری، رویکردهایی هستند که بیشترین کثرت تحقیقاتی بعدی را ارائه می دهد.

جدول 6. موضوعات تحقیقاتی اصلی: 2013-2017

عامل 1: رهبری تحول گرا (ویژه مقدار 16.99 / واریانس: 33.6)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
42	یال GL (1999)	رهبری تحول گرا و پر جذب	0.90	15	برنز JM (1978)	رهبری	
14	ون نیپن برگ D و استکین SB (2013)	رهبری تحول گرا -	0.88	28	کانگر JA و کانانگو RN (1987)	رهبری پر جذب	
1	باس BM (1985)	رهبری و عملکرد	0.87	18	لاو KB و همکارانش (1996)	رهبری ... تحول گرا	
13	پادساکوف PM و همکارانش (1990)	رفتارهای رهبر تحول گرا	0.86	6	جاد TA و پیکولو RF (2004)	رهبری ... تحول گرا	
39	هاول JM و شامر B (2005)	رهبری پر جذب	0.84	7	آنتیناکیس J و همکارانش (2010)	...	
5	شامیر B و همکارانش (1993)	رهبری پر جذب	0.83	47	فارک R و همکارانش (2003)	رهبری تحول گرا	
32	کانگر JA و کانانگو RN (1998)	رهبری پر جذب در سازمان ها	0.83	35	میندی JR (1995)	افسانه رهبری	
عامل 2: نظریه LMX (ویژه مقدار: 7.54 / واریانس: 14.9)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
23	گرستتر CR و دی DV (1997)	تبادل عضو - رهبر	0.92	3	گرانن GB و آل-بین M (1995)	تبادل عضو رهبری	
29	دانسرین F و همکارانش (1975)	رهبری در سازمان های رسمی	0.87	20	بلاو PM (1964)	تبادل و ...	
21	دالباهم JH و همکارانش (2012)	تبادل عضو- رهبر	0.87	45	بارون RM و کنی DA (1986)	روانشناسی اجتماعی	
عامل 3: نظریات رهبری ضمنی (ویژه مقدار: 4.6 / واریانس: 9.1)							
شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	موضوع
49	آفرمن LR و همکارانش (1994)	نظریات رهبری ضمنی	0.92	33	ایگلی AH و کارائو SJ (2002)	سختیت نقش ... نسبت به رهبری زنان	
24	اپیتروپاکی و مارتین R (2004)	نظریات رهبری ضمنی	0.90	8	جاج TA و همکارانش (2002)	شخصیت و رهبری	

10	لرد RG (1984)	نظریه طبقه بندی رهبری	43	0.83	آنتوناکیس J و همکارانش (2012)	رهبری و ...
عامل 4: رهبری قومی (ویژه مقدار: 3.76 % واریانس: 7.4)						
شن اسه	مقالات	موضوع اصلی	شناسه	مقالات	موضوع اصلی	شن اسه
26	براون ME و تریوینو LK (2006)	رهبری قومی	0.87	48	لیدن RC و همکارانش (2008)	رهبری خادمانه
36	والامبوا FO و همکارانش (2008)	رهبری اصیل	0.85	31	یامارینو FJ و همکارانش (2005)	رهبری و ...
12	براون ME و همکارانش (2005)	رهبری اخلاقی	0.82	30	دی DV (2000)	توسعه رهبری
11	آوولیو BJ و گاردنر WL (2005)	توسعه رهبری اصیل	0.77			
عامل 5: نظریه چند سطحی و روش ها در سازمان ها (ویژه مقدار: 2.39 % واریانس: 4.7)						
شن اسه	مقالات	موضوع اصلی	شناسه	مقالات	موضوع اصلی	شن اسه
40	جیمز LR و همکارانش (1984)	پایایی بین ارزیابان درون گروهی	0.87	17	ساختار کوواریانس	
9	بلیز PD (2000)	توافق درون گروهی، عدم استقلال و پایایی	0.83	25	مجانب و ...	
4	ایکن LS و همکارانش (1991)	رگرسیون چند گانه	0.74	2	روش رایج ... تحقیقات رفتاری	
عامل 6: احساسات و هیجانات رهبری (ویژه مقدار: 22.22 % واریانس: 4.4)						
شن اسه	مقالات	کلمه موضوع کلیدی	شناسه	مقالات	کلمه کلیدی	شن اسه
34	گوئی J و همکارانش (2010)	احساسات و هیجانات رهبری	0.90	27	بونو JE و ایز R (2006)	موضوع
41	سای T و همکارانش (2005)	رهبر مسری			جذبه، سرایت حالت مثبت	

این نتایج به شکل دهی شبکه های نامرئی تولید دانش در زمینه رهبری و ارائه بینش های مهم با مفاهیمی برای رهنمودهای تحقیقاتی کنونی و آینده مطالعات رهبری را هم برای پژوهشگران و هم کارورزان مدیریت ارائه می دهد. این مقاله، موثرترین پژوهشگران را ارائه می دهد، اتصالات بین آنها را شناسایی کرده و وضعیت هر پژوهشگر را با توجه به همبستگی هایش در حوزه رهبری تایید می نماید. این مقاله هم چنین، موضوعات، مفاهیم و روابط اصلی مورد بحث در هر حوزه را شکل داد و نتایج نشان می دهد، قلمروی تحقیقات رهبری، گسترده بوده است و فرصت های تحقیقاتی زیادی هم اکنون در این رشته پدید آمده اند. همبستگی های این مقاله به این صورت هستند که رهنمودهای تحقیقاتی ارزشمندی را برای بررسی رهبری ارائه می دهند و هم چنین یک وسیله عینی و اصولی برای تعیین اهمیت نسبی گره های دانش مختلف در توسعه این رشته را ارائه می دهند.

- Culnan, M. J. (1986). The intellectual development of management information systems, 1972-1982, a co-citation analysis. *Management Science*, 32(2): 156-172.
- Culnan, M. J. (1987). Mapping the intellectual structure of MIS, 1980-1985: A co-citation analysis. *MIS Quarterly*, September: 341-353.
- Diodato, V. (1994). *Dictionary of bibliometrics*. Binghamton, New York: The Haworth Press.
- Ferreiro, A. L. (1993). *Bibliometría: Análisis bivariante [Bibliometrics: Bivariate analysis]*. Madrid, Spain: EYPASA.
- Ma, Z, Wang, T. T. & Lee, Y. D. (2012). The status of international ethnic entrepreneurship studies: A co-citation analysis. *The Journal of Entrepreneurship*, 21(2): 173-199.
- Mariluz, F, A., & Antonio, R. R. (2009). Intellectual structure of human resources management research: A bibliometric analysis of the *Journal Human Resource Management*, 1985-2005. *Journal of the American Society for Information Science*, 60: 161-175.
- McCain, K. W. (1990). Mapping authors in intellectual space: A technical overview. *Journal of the American Society for Information Science*, 41: 433-443.
- Nerur, S. P., Rasheed, A. A., & Natarajan, V. (2008). The intellectual structure of the strategic management field: An author co-citation analysis. *Strategic Management Journal*, 29(3), 319-336.
- Pilkington, A., & Teichert, T. (2006). Management of technology: Themes, concepts and relationships. *Technovation*, 26: 288-299.
- Ponzi, L. J. (2002). The intellectual structure and interdisciplinary breadth of knowledge management: A bibliometric study of its early stage of development. *Scientometrics*, 55: 259-272.
- Price, D. J. D. S. (1963). *Little Science, Big Science, and Beyond*. New York: Columbia University Press.